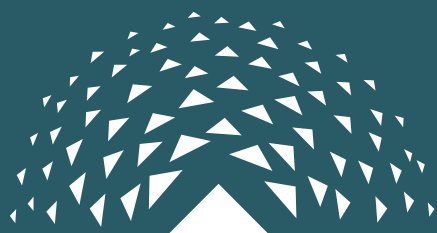

A koronavírus okozta a koszovói kormány bukását?

Did the Coronavirus Cause the Collapse
of the Kosovo Government?

NÉMETH FERENC

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

Baranyi Tamás Péter

Szöveggondozás és tördelés:

Tevelyné Kulcsár Andrea

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik, és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Németh Ferenc, 2020

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2020

ISSN 2416-0148

Összefoglaló: A koronavírus-járvány kezelése során felmerült politikai viták tovább fokozták a koszovói kormányon belüli feszültséget, egyben megfelelő alkalmat teremtettek az Albin Kurti kormányfővel szembeni bizalmatlansági indítvány megszavazásához. A politikai válsághoz azonban a koalíciós partnerek közötti – az elnök személye és a büntetővámok jövője kapcsán kialakult – törésvonalak, valamint a miniszterelnök és az államfő által a hatalomért folytatott harc is hozzájárult. A létrejött új kormánykoalíció azonban szintén gyenge lábakon áll, ez pedig újabb politikai válságot vetíthet előre.

Kulcsszavak: koronavírus, Koszovó, kormányválság, dialógus, USA.

Abstract: *Political debates over the management of the coronavirus have further heightened tensions within the Kosovo government, while providing an adequate opportunity for voting on a no-confidence motion against Prime Minister Albin Kurti. For the political crisis, the cleavages between coalition partners – over the post of the president and the future of the taxes – as well as the struggle for power between the Prime Minister and the President have also contributed. The newly formed coalition also stands on shaky grounds, and this could lead to a new political crisis.*

Keywords: *coronavirus, Kosovo, government crisis, dialogue, USA.*

BEVEZETÉS

A koronavírus-járvány Koszovóra, akárcsak a [többi](#) nyugat-balkáni államra, jelentős hatást gyakorol(t). Az ország helyzete azonban azért különleges, mert ott a világjárvány kezeléséről folytatott politikai viták Albin Kurti kormányának bukásához vezettek. Emiatt, úgy tűnik, a Covid-19 „áldozatai” számát gyarapítja az Önrendelkezés (*Lëvizja Vetëvendosje*) és a Koszovói Demokratikus Szövetség (*Lidhja Demokratike e Kosovës*, LDK) alkotta, alig két hónapot megélt koalíció is. Figyelemmel kísérve az elmúlt időszak koszovói belpolitikáját, borítékolható volt a törékeny alapokon nyugvó kormány sorsa, illetve a miniszterelnök és az államfő közötti hatalmi harc miatt a politikai válság is – a kormányfő elmozdításához pedig a járvány megfelelő indokot szolgáltatott.

Az elemzés bemutatja, hogy a 2019. október 6-ai előrehozott parlamenti választások óta milyen tényezők alakították a koszovói belpolitikai dinamikát, amelyek közül kiemelendők az elnök személyéről a koalíciós partnerek között folyt viták, a Belgrád–Pristina-párbeszéd újraindítása és a büntetővámok sorsa körüli nézetkülönbségek, valamint az Amerikai Egyesült Államokhoz kötődő viszonyrendszer. Előtte azonban érdemes kitérni arra, hogy a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos intézkedések miképpen vezettek a miniszterelnökkel szembeni bizalmatlansági indítvány megszavazásához, és így a Kurti-kormány 2020. március 25-ei bukásához. Végezetül pedig arra keresem a választ, hogy mi várható a járvány utáni koszovói politikában.

A KORONAVÍRUS ÉS A POLITIKAI VÁLSÁG

A világjárvány kezelésének fontosságát egyik politikai erő sem vonta kétségbe, azonban annak módjáról számos vita alakult ki, s e folyamat végül a kisebbik koalíciós párt, az LDK által a miniszterelnök ellen benyújtott bizalmatlansági indítvány megszavazásában csúcsosodott ki.

A kormánykoalíció végéhez vezető eljárás megkezdésére az indokot az LDK soraiból kikerült belügyminiszter, Agim Veliu [menesztése](#) adta. A miniszter – Kurti [meggyőződése](#) szerint – túlságosan élesen kritizálta a kormány válságkezelését, az ország egészségügyi felkészültségével kapcsolatban valótlan állításokat tett, valamint [támogatta](#) az elnöknek a szükségállapot bevezetésére vonatkozó javaslatát. A miniszterelnök döntése nem maradt reakció nélkül: az LDK bizalmatlansági indítványt nyújtott be Kurti ellen, arra hivatkozva, hogy Veliu menesztésével a kormányfő [megsértette](#) a koalíciós megállapodásukat.

Az indítvány megszavazása azonban túlmutat a koalíciós partnerek közötti (politikai) vitákon: ahhoz az Albin Kurti miniszterelnök és Hashim Thaçi államfő közötti, a kül- és belpolitikai befolyásért folytatott és a járvány kapcsán kiéleződött küzdelem is hozzájárult.

A pandémia okozta koszovói állapotokra hivatkozva az elnök a március 15-én [bevezetett](#) (és azóta is hatályban lévő) közegészségügyi vészhelyzet kiterjesztését, vagyis a szükségállapot bevezetését szorgalmazta. A kormányfő azonban elvetette annak elrendelését, hiszen azzal Thaçi (belpolitikai) jogosítványai lényegesen kibővültek volna. Ugyanakkor az elnök a koszovói alkotmánybíróság elé [küldte](#) Kurtinak a jelentős kijárási korlátozások bevezetéséről szóló rendeletét. A testület, egyetértve Thaçi álláspontjával, a szabad mozgás szabadságának megsértésére hivatkozva alkotmányellenesnek [minősítette](#) azt. Ezzel párhuzamosan a Kurti-kormányt több koszovói albán párt – köztük az LDK és a Koszovói Demokratikus Párt (*Partia Demokratike e Kosovës*, PDK) – is támadta az észak-koszovói járványügyi helyzet nem megfelelőnek ítélt kezelése miatt. A miniszterelnököt ért kritika szerint Pristina még a járványügyi helyzet kapcsán sem képes joghatóságot [gyakorolni](#) a (főként) szerbek lakta közigazgatási egységek felett, hiszen – érveltek – Észak-Mitrovica és Zvečan tartomány karantén alá helyezését is Belgrád utasítására tette. Habár Kurti visszautasította e vádat, tény, hogy a szerblakta közösségek koronavírus-tesztjeit Szerbiában, s nem Koszovóban [vizsgálják meg](#).

A járvány kapcsán kialakult vitákból jól látható, hogy a Kurti vezette kormányt nemcsak a koalíciós partnere, hanem az elnök és az előző választáson lényegesen meggyengült (és a hatalomból kiesett) parlamenti erők is erőteljesen támadták. Így az LDK által benyújtott bizalmatlansági indítvány eredményessége nem okozott különösebb meglepetést: a március 25-ei [szavazáson](#) 82 fő támogatásával (34 elutasító voks és egy tartózkodás mellett) megvonták Kurtitól a bizalmat. Mindebből úgy tűnhet, hogy a koronavírus-járvány kapcsán felmerült viták vezettek a miniszterelnök elmozdításához – a problémák azonban túlmutatnak a járványon.

AZ ELMÚLT HÓNAPOK BELPOLITIKAI VITÁI

A 2019. október 6-ai előrehozott [parlamenti választásokon](#) a Kurti vezette Önrendelkezés a legtöbb szavazatot kapta ugyan, de önállóan, más koszovói albán párt bevonása nélkül nem tudott kormányt alakítani. A második helyen végzett LDK már a választások előtt hajlandóságot mutatott az együttműködésre: a két párt közötti megállapodás a koszovói politikát egy évtizede meghatározó PDK-nak a hatalomból való eltávolításán, valamint a korrupció elleni harcon alapult.

A koalíciós tárgyalások elején úgy tűnt, hogy a felek a papírforma szerint haladnak: a szakpolitikai kérdések mentén hamar [összehangolták](#) a programjaikat, a társadalomnak pedig nagymértékű (oktatás- és egészségügyi) reformokat ígértek. A koalíciós megállapodásra és így az új kormány létrejöttére azonban csak a választások után négy hónappal, 2020. február 3-án [került sor](#), ami már a kormány felállása előtt előrevetítette a partnerek közötti politikai törésvonalak súlyosságát.

KI LEGYEN AZ ELNÖK?

A koalíciós tárgyalások során a szakpolitikai kérdéseket háttérbe szorította a leendő kormány miniszteri posztjainak a pártok közötti elosztása, valamint a koszovói elnök személyének a kérdése. Thaçi ötéves mandátuma 2021 áprilisában lejár – egy második terminusra újraválasztható lenne ugyan, de erre jelenleg nem sok az esély –, az államfőt pedig a parlament választja meg. (Ehhez a 120 fős törvényhozás képviselőinek kétharmados támogatása szükséges. Amennyiben ezt nem sikerül biztosítani, a szavazás második – és esetleges harmadik – körében elegendő az abszolút többség megszerzése.) Az elnökválasztás egyben lehetőséget ad arra, hogy az Önrendelkezés–LDK koalíció a személy kiválasztásával lecserélje a régi politikai elit utolsó, még meghatározó pozícióban maradt tagját, a Belgrád–Pristina-dialógusban – [alkotmányellenesen](#) – aktív szerepet vállaló jelenlegi államfőt. Kurti ugyanis határozottan [kiállt az ellen](#), hogy a két ország közötti párbeszédet az elnökök – vagyis Thaçi, illetve szerb oldalról Aleksandar Vučić – irányítsák, a parlament és a kormány bevonása és felhatalmazása nélkül. Belpolitikai szempontból pedig korántsem elhanyagolható, hogy az elnök nevezi ki a bírákat és az ügyészeket, akik adott esetben vádat emelhetnek a politikai elit és a gazdasági érdekeltségükbe tartozó körök ellen.

A koalíciós tárgyalások elhúzódását éppen ennek a kérdésnek a rendezése okozta: a két párt már másfél évvel az államfő megválasztása előtt ki akarta választani az elnökjelöltet, és mindkét fél azt akarta, hogy az illető a saját körébe tartozó személy legyen. Az LDK arra való hivatkozással, hogy a képviselői nélkül nem jöhetne létre a kormány, az Önrendelkezés pedig azért, mert attól tartott, hogy a partnerpárt vezetője, az egykori miniszterelnök, Isa Mustafa kerülne az elnöki székbe. A kérdésben a felek között nem született megállapodás, ezért inkább úgy döntöttek, hogy

azzal a tárgyalásokat nem kívánják tovább húzni, inkább egy későbbi [időpontban](#) fogják megvitatni.

A koalíciós egyeztetések során tehát nem egy szilárd alapokon nyugvó és a négyéves mandátum kitöltésére képes kormány létrehozása volt számukra a meghatározó téma: fontosabbnak tartották már most eldönteni a leendő elnök személyét, mint egy stabil és a Belgrád–Pristina-dialógus kapcsán egységes álláspontot képviselő formációt létrehozni.

A BELGRÁD–PRISTINA-PÁRBESZÉD ÉS A BÜNTETŐVÁMOK SORSA

Az Európai Unió égisze alatt zajló, de egy ideje „befagyott” dialógus sorsa meghatározó részét képezi Koszovó és Szerbia kapcsolatrendszerének. A választásokat követően Kurti fenntartotta azon [álláspontját](#), hogy előbb a belpolitikai helyzetre és reformokra kíván fókuszálni, s csak azt követően fog a dialógussal és Szerbiával foglalkozni. Ez utóbbi kapcsán kiemelte, hogy a Belgrád–Pristina-párbeszéd során megkötött (és a már implementált) megállapodások felülvizsgálatának kezdeményezése mellett először a koszovói szerbek képviselőivel fog [tárgyalásokat](#) folytatni, s csak utána kerülhet sor a Belgráddal való egyeztetésekre. E kijelentéseiből kiderül, hogy Kurti az elődeitől eltérő, új dinamikát kívánt adni a párbeszédnek: a magas szintű dialógus helyett a helyi (koszovói) közösségekkel való együttműködést helyezte kilátásba.

A tárgyalások folytatásának a központi elemét azonban továbbra is a büntetővámok kérdése jelentette. Ugyanis a Szerbia és Koszovó közötti kapcsolatokat normalizálásának a menete mellett az utóbbi által a szerb és a boszniai árukra még 2018 novemberében kivetett büntetővámok kapcsán is nézeteltérések alakultak ki a koalíciós partnerek között. Habár a felek abban egyetértettek, hogy a Belgrád–Pristina-dialógus újraindításához elengedhetetlen a vámok eltörlése, annak gyakorlati megvalósítása nem élvezett konszenzust, s ez tovább rontotta a koalíciós partnerek helyzetét.

A miniszterelnök februári terve [szerint](#) a büntetővámok visszavonása kétlépcsős rendszerben valósult volna meg: először a nyersanyagokra, majd az összes importtermékre kivetetteket törölték volna el. Ennek feltételeként a szerb féltől azt várta, hogy lebontja a nem vámjellegű korlátozásokat, és felhagy a Koszovó elismerése elleni nemzetközi kampányával, s amennyiben ennek Belgrád nem tesz eleget 90 napon belül, Koszovó a kölcsönösség elvét fogja alkalmazni. Az elképzeléshez azonban Kurtinak nem sikerült megszereznie az LDK támogatását: ők ugyanis – az USA [álláspontjához](#) hasonlóan – a vámok azonnali és feltétel nélküli eltörlését szorgalmazták. A miniszterelnök a koalíciós partner beleegyezése ellenére is [végigvitte](#) a büntetővámok részleges, majd a reciprocitás elvének alkalmazása melletti teljes eltörléséről szóló tervét. A lépés azonban nemcsak a koszovói belpolitikában, hanem a nemzetközi partnerek – elsősorban az [USA](#) és az [EU](#) – körében is megosztottságot okozott.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKHOZ VALÓ VISZONY

A miniszterelnököt az Amerikai Egyesült Államok politikai elképzeléseivel gyakran ellentétes lépései miatt jelentős kritika érte az LDK és az ellenzéki pártok részéről is. A Trump-adminisztráció, de különösen Richard Grenell különmegbízott már [többször](#) is felhívta Kurti figyelmét az amerikai állaspontra, amely a büntetővámok teljes és feltételek nélküli eltörlését preferálja, mivel az a minimális követelményt jelenti a Belgrád–Pristina-dialógus [folytatásához](#). Az USA emellett [gazdaságilag](#) is nyomás alá helyezte az országot, Philip S. Kosnettnek, Washington pristinai nagykövetének a bizalmatlansági indítványt támogató [Twitter](#)-üzenete pedig jelentős felháborodást váltott ki a kormánypártból. Kurti a bukását követően azzal vádolta az USA-t, hogy [közrejátszott](#) a kormánya megdöntésében.

Az ügyvezető miniszterelnök érvelése azon alapult, hogy az utóbbi hónapokban az amerikai Koszovó-politika igencsak aktívvá vált, amit a [légi](#) és a [vasúti](#) közlekedés visszaállításáról és fejlesztéséről aláírt szerződések is igazolnak. Washington számára egyszerűbb és kiszámíthatóbb a koszovói és a szerb elnökkel tárgyalni, az Önrendelkezés vezette kormány pedig útjában állna egy gyorsan elfogadható megállapodás aláírásának. Habár Grenell több ízben is [visszautasította](#) a vádat, Kurti azt sem zárta ki, hogy a leendő egyezmény [területcserére](#) vonatkozó passzust is tartalmazna.

A mostani amerikai vezetéshez és a különmegbízotthoz való viszonya miatt a politikai ellenfelei [Amerika-ellenességgel](#) vádolják Kurtit. A koszovói kontextust figyelembe véve ez azonban túlzás, ugyanis a miniszterelnök (és az Önrendelkezés) csak kritikusabb – mondhatni: önállóbb – álláspontot képvisel a bel- és külpolitikai ügyekben, amely nem mindig esik egybe Washington elképzeléseivel. De arról sem szabad megfeledkezni, hogy az USA-nak még mindig a régi politikai elittel (így a koszovói elnökkel és az LDK-val) jobb a viszonya és rájuk nagyobb a befolyása. A vele való feltétlen együttműködésért „cserébe” azonban az Egyesült Államok hagyta, hogy egy korrupt elit által irányított politikai-gazdasági rendszer alakuljon ki Koszovóban. Kurti pedig – legalábbis a választási célkitűzései szerint – éppen ennek, az USA felé elkötelezett politikai körnek a hatalmát szeretne megdőltetni.

VISSZATÉRÉS A BUSINESS AS USUAL RENDSZERHEZ?

A miniszterelnök elleni bizalmatlansági indítvány tehát nemcsak a koronavírus-járvány kapcsán kialakult politikai viták, hanem az elmúlt hónapok nézeteltéréseinek is az eredménye. A politikai válság azonban csak újabb nehézségeket idéz elő a pandémia kitörése óta, ugyanis a vezetők között nincs egyetértés abban, hogy a koszovói alkotmány alapján mi lenne a következő lépés. Kurti szerint új választások kiírásával oldható fel a krízis (a világjárvány után). Az álláspontját két [precedenssel](#) is igazolja: 2010-ben és 2017-ben is bizalmatlansági indítvány buktatta meg az akkori kormányt, amit előrehozott választások követtek,

és jelenleg a járvány kezelésének, s nem egy új kormánykoalíció létrehozásának kell [prioritást](#) jelentenie. Thaçi és az LDK viszont ragaszkodik ahhoz, hogy egy új kormánytöbbség létrehozását kell megpróbálni.

Ezért az elnök lehetőséget biztosított az Önrendelkezésnek arra, hogy egy új miniszterelnök-jelölt [kiválasztása](#) után újból megpróbálkozzon a kormányalakítással – a felkérésre azonban a párt nem reagált. Thaçi így az új koalíció létrehozásának lehetőségét [átadta](#) a 2019. októberi választáson második helyen végzett LDK-nak, miután a párt [jelezte](#), hogy a konzultációik eredményeként sikerül biztosítaniuk a megfelelő többséget. Az LDK a Kurti-kormányban miniszterelnök-helyettesi pozíciót viselt (s a bizalmatlansági indítvány után színtén menesztett) Avdullah Hotit [jelölte](#) kormányfőnek, a párt mögött pedig [felsorakozott](#) a Ramush Haradinaj egykori miniszterelnök vezette Szövetség Koszovó Jövőjéért (*Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës*, AAK), a NISMA Szociáldemokrata Kezdeményezés (*NISMA Social Demokrate*), az Új Koszovó Szövetség (*Aleanca Kosova e Re*) és a Belgrád támogatását élvező [Szerb Lista](#) (*Srpska Lista*) is.

Haradinajnak és pártjának a tervezett koalícióban való részvétele két szempontból is érdekes. Egyrészt a korábbi miniszterelnök volt az, aki 2018-ban a büntetővámok bevezetéséről [határozott](#), és a legutóbbi választásokon is azok fenntartásával kampányolt („100 százalék Koszovó” szlogennel), sőt még az elmúlt hónapokban is élesen bírálta a kormánynak a visszavonásukra irányuló törekvéseit. Így az LDK-val való együttműködéssel épp a saját politikájának mond ellent, hiszen a [koalíciós megállapodás](#) értelmében a dialógus újraindításának az alapját a vámok és a kölcsönösség elv követelésének az eltörlése jelenti. Másrészt a pártok közötti egyezmény elveti a területmódosítással összefüggő javaslatok támogatását, azaz az AAK továbbra is ellenezheti a Kurti által hangoztatott rendezési lehetőséget. Úgy tűnik tehát, hogy az LDK-nak sokkal gyorsabban sikerült harmonizálnia az elképzeléseit a régi elit tagjaival, mint a választásokat követő hónapokban az Önrendelkezéssel.

Az új koszovói kormány létrejötte azonban még korántsem volt lejátszott ügy. Mivel egy LDK vezette koalíció létrejöttét az Önrendelkezés alkotmányellenesnek minősítette, Kurti az ügyet az alkotmánybíróság elé [vitte](#). Ennek eredményeként a koszovói testület május 1-jén ideiglenesen [felfüggesztette](#) az elnöknek a kormányalakítás lehetőségét Hotinak átadó határozatát; a lépéssel így a testület legalább egy hónapig konzerválta a politikai patthelyzetet, egyben pedig lehetőséget biztosított a koszovói szervezeteknek arra, hogy újra a koronavírus kezelésére fordítsák a figyelmüket.

A május 28-án meghozott [döntés](#) értelmében az Alkotmánybíróság jóváhagyta az elnök rendeletét, így minden jogi akadály elhárult a Hoti-kormány létrejötte elől. Ezáltal az ország elkerülte, hogy egy éven belül a második előrehozott választásokra kerüljön sor, amely további politikai bizonytalanságot eredményezhetett volna egy, a Belgrád–Pristina-párbeszéd kapcsán és az USA nyomásgyakorlásának keresztüztüében kritikusnak nevezhető időszakban.

Az LDK vezetésével [felálló](#) új kormánytöbbség azonban nem jelenti a párt vagy a koalíció sikerességének a zálogát. Az LDK-n belül ugyanis egyre jelentősebbé vált a

Mustafa és Vjosa Osmani közötti törésvonal: a házelnök, aki az előző választásokon az LDK miniszterelnök-jelöltje volt, a bizalmatlansági indítvánnyal [szemben](#) foglalt állást. Kérdéses, hogy a párt hogyan próbálja majd továbbra is a soraiban tartani a legnépszerűbb politikusát, illetve a soron következő választáson az LDK népszerűség-csökkenéséhez vezethet-e az Önrendelkezéssel való koalíció végetvetése. Az új kormány az Önrendelkezés és a PDK révén számottevő – sőt a Kurti vezette párt esetében a parlamenti munkát akár [extrém módon](#) is blokkoló – ellenzékkel kell szembenéznie, adott esetben pedig – különösen a Belgráddal történő tárgyalásokkor – együttműködni. Az elnök személyének a kérdése viszont az új koalíció létrejöttével eldőlni látszik: valószínűsíthető, hogy arra, az elért pozíciója miatt, az LDK fog javaslatot tenni.

A jelenlegi amerikai adminisztrációnak minél előbb – még az idén novemberben tartandó elnökválasztások előtt – szüksége lehet egy külpolitikai sikerre, amellyel Donald Trump még jobban biztosíthatja az újraválasztását. E logika szerint az várható, hogy a koronavírus-járvány utáni hónapokban még intenzívebbé fog válni az amerikai külpolitika Koszovóban és Szerbiában: a cél a dialógus minél előbbi újrakezdése és egy megállapodás aláírásának elérése lehet – attól függetlenül, hogy az területmódosítással jár-e, illetve milyen rövid és hosszú távú (politikai, gazdasági és szociális) következményeket vonhat maga után. Ehhez pedig Koszovónak stabil és egységes álláspontot képviselő testületre van szüksége. A dialógus újraindítása azonban csak a világjárvány miatt [elhalasztott](#) szerbiai parlamenti választások megtartása után válhat esedékessé.

KONKLÚZIÓ

Az Önrendelkezés és az LDK koalíciójának a bukásához nem csupán a koronavírus-járvány elleni megfelelő védekezésről kialakult viták járultak hozzá, de azok megfelelő lehetőséget teremtettek a kisebb koalíciós partner számára a miniszterelnök elmozdításához. A koszovói politikában eddig precedens nélküli, koalíciós formáció esetében már a kormányalakítási tárgyalások során látszott, hogy a felek számos politikai kérdésben nem hajlandóak egyezsége jutni. Így a csak négy hónap múltán felállt kormány a legkisebb közös többszörösön (a reformok ígéretén és a korrupció elleni harcon) nyugodott, megfeledezve a Belgrád–Pristina-párbeszéd újraindításához és sikerességéhez szükséges egységes álláspont kialakításának fontosságáról.

A Kurti vezette kormány bukása és az így kialakult politikai válság elvonja a figyelmet a járvány elleni fellépésről, és meg is nehezíti azt. Az új, esetlegesen az LDK vezetésével felálló koalíciónak elsősorban a vírus megállítását kell célként kitűznie, de egységet közvetítően kell fellépnie Belgráddal szemben és a nemzetközi partnerek (elsősorban az USA és az EU) felé is. Az új kormánykoalíció pártjai közötti egyetértés azonban szintén törékeny: az csupán a Washingtonnak való megfelelésen, valamint a Kurti-féle irányvonal elvetésén alapszik. Egyelőre ennek a formációnak sem sikerült a

Belgrád–Pristina-dialógus kapcsán bármiféle konkrét álláspontot kialakítania, pedig arra mindennél jobban szüksége lenne: a megnövekedett amerikai jelenléttel és nyomásyakorlással az USA valószínűleg minél előbb tárgyalóasztalhoz kívánja ültetni a feleket, és eredményeket akar elérni. Várható, hogy – az Egyesült Államok kérésének megfelelően – a Kurti által bevezetett reciprocitást eltörlik, ezzel pedig újraindulhat a Szerbiával való párbeszéd.

Az alkotmánybíróság döntésével Koszovó elkerülte az előrehozott választások megtartását, azonban az LDK-vezette új kormánykoalíció felállása sem garancia a politikai stabilitáshoz. Bár a Szerbiával való párbeszéd mielőbbi újraindításának kérdésében egyetértés uralkodik, az ingatag lábakon álló koalíció, valamint az elnök „különutas” politikája ronthatja az ország Belgráddal szembeni pozícióját. Eközben az újra ellenzéki helyzetbe került Önrendelkezés könnyen a saját előnyére fordíthatja az elkövetkező hónapok politikai vitáit, és a legközelebbi választások során még jobban megerősödve térhez vissza.